

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

bilag 1 til lovforslaget vedrørende dettes økonomiske konsekvenser, er merudgiften ved lovforslagets gennemførelse — 440.000 kr. — beregnet på grundlag af budgetforslaget for finansåret 1973-74. Man må imidlertid tage stilling til, hvorvidt det tilskud, der fremtidig skal ydes til kommunerne som den af folkebiblioteksvirksomheden motiverede del af det generelle tilskud, bør forhøjes med et beløb, der modsvarer den ved lov nr. 108 af 31. marts 1971 gennemførte reduktion af tilskuddet til folkebibliotekerne. Dette vil svare til en forøgelse af statstilskuddet til dette formål med ca. 10 pct. eller ca. 12 mill. kr.

Som ovenfor berørt har der mellem repræsentanter for staten og de kommunale organisationer været ført forhandlinger bl. a. om, hvilke standard- og normkrav der kan og bør stilles med hensyn til folkebiblioteksvæsenet under de ændrede tilskudsforhold, der jo betyder, at kommunerne frit kan prioritere de forskellige opgaver inden for de af lovgivningen fastsatte rammer. Det skal erkendes, at der ikke er opnået fuld enighed om, hvilke minimumskrav der bør stilles på biblioteksområdet. Efter min opfattelse er de krav, der efter de stedfundne drøftelser er bevaret i lovforslaget, nødvendige at opretholde, hvis man skal sikre, at det tekniske grundlag for samarbejdet mellem folkebibliotekerne er til stede og for at muliggøre en stort set ensartet biblioteksbetjening af landets befolkning. De krav, der fastsættes af ministeren i henhold til lovens bemyndigelsesbestemmelser, vil alle blive udført efter stedfundne forhandling med de kommunale organisationer, og de vil i vidt omfang blive af mere principiel end detaljeret karakter.

I forbindelse med bibliotekstilsynets rådgivende virksomhed, der jo fortsat vil være dets hovedopgave, vil der i øvrigt på forskellige områder som hidtil blive udarbejdet nogle vejledende retningslinier.

Folkebibliotekerne er hjørnestenene i det folkelige kulturelle arbejde, og der har gennem en årrække været tillagt dette område en stor betydning, fordi folkebibliotekerne havde muligheder for at nå ud til alle dele af befolkningen med sin rige skala af mangedannede tilbud. Ikke mindst i de senere år har

bibliotekerne overtaget den rolle, som tidligere var tiltænkt kulturcentrene, og man må påregne, at udviklingen især på dette område vil blive intensiveret betydeligt, og at bibliotekerne tillige vil få en større plads i landets folkelige undervisningsarbejde.

Det hidtil gældende tilskudssystem har kunnet tilskynde kommunerne til at fremme denne udvikling, og man vil fortsat tillægge hele områdets videreudvikling, der nu i så høj grad vil komme til at bero på kommunernes vilje og initiativ, en meget stor vægt.

Med disse bemærkninger anbefaler jeg forslaget til folketingets velvillige behandling.

Endvidere skal jeg tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om radio- og fjernsynsvirksomhed*.

Forslaget bygger på de hovedsynspunkter, jeg fremsatte i min redegørelse i folketinget d. 19. oktober 1972 om revision af radiospredningsloven (folketingets forhandlinger 1972-73, sp. 466-83). Jeg kan derfor i det hele henvide til redegørelsen. Endvidere henviser jeg til de synspunkter, der fra forskellig side kom frem under folketingsdebatten den 2. november 1972 samt til de supplerende bemærkninger om redegørelsen, som jeg ved den lejlighed fremsatte (forhandlingerne sp. 773-833).

Med den nye lovs ikrafttræden ophæves den gældende lov om radiospredning af 11. juni 1959 og loven om fællesantenneanlæg m. v. af 18. december 1968. En meget væsentlig ændring af de nævnte love er indeholdt i forslaget om, at der kan gives amtsråd eller kommunalbestyrelser tilladelse til at iværksætte en lokal programvirksomhed ved hjælp af radioanlæg (radiospredning) eller kabelanlæg (fordeling). Det forudsættes, at en sådan virksomhed i almindelighed vil blive overdraget til en lokal institution, et selskab el. lign. under amtets eller kommunens ansvar. Danmarks radio bevarer imidlertid sin hidtidige eneret på landsdækkende radiospredning. Forslaget er udtryk for ønsket om en decentralisering af de programmæssige aktiviteter, som vil finde sted sideløbende med den allerede igangværende udbygning af Danmarks radios provinstjeneste — suppleret gennem lovforslagets bestemmelser om oprettelse af amtslige pro-

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

gramråd, hvis formænd får adgang til at deltage i arbejdet i radiorådets programudvalg.

Spørgsmålet om, hvilke vilkår der bør stilles for tilladelse til lokal programvirksomhed bør efter min opfattelse overvejes nærmere i et udvalg. Da det vil kunne være af værdi for dette udvalgs arbejde, at der kan indhentes erfaringer fra lokal forsøgsvirksomhed, specielt med kabelfjernsyn, indeholder forslaget hjemmel til, at de pågældende bestemmelser (§ 1, stk. 2, og § 2, stk. 2) kan sættes i kraft før den 1. april 1974, som i øvrigt er det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt for loven.

Lovforslaget indebærer ingen principiel ændring af Danmarks radios styrelsesforhold, men radiorådets medlemstal foreslås udvidet med 2 repræsentanter for Danmarks radios fast ansatte medarbejdere. Nedsættelsen af radiorådets to vigtigste udvalg — programudvalget og forretningsudvalget — foreslås lovfæstet.

Bestemmelsen i den gældende radiospredningslovs § 5, stk. 2, hvorefter udsendelserne skal være „af alsidig, kulturel og oplysende art“, har ofte givet anledning til tvivl og diskussion. Forslaget indeholder derfor (i § 7, stk. 1) en noget mere udførlig „formålsbestemmelse“, hvoraf det bl. a. fremgår, at „alsidighedskravet“ gælder for det samlede udbud af udsendelser, ikke for det enkelte program.

For at fjerne den usikkerhed, der i et vist omfang har bestået med hensyn til Danmarks radios forvaltningsretlige status, indeholder forslaget bestemmelser, der præciserer Danmarks radios status som en selvstændig offentlig institution. Denne selvstændighed gør sig gældende ikke blot på det programmæssige område, men også på det administrative og økonomiske. Dette indebærer imidlertid heller ikke efter det nye lovforslag, at Danmarks radios økonomi skal kunne udvikle sig på tværs af den økonomiske udvikling i det øvrige samfund. Der tillægges — som hidtil — folketinget en afgørende kontrol med Danmarks radios økonomi gennem bestemmelsen om, at størrelsen af radio- og fjernsynsafgifterne skal godkendes af finansudvalget. I denne forbindelse er der grund til at fremhæve nødvendigheden af, at licensfastsættelsen finder

sted på grundlag af særdeles indgående undersøgelser og beregninger, således at det bliver muligt at danne sig et nogenlunde sikkert skøn over udviklingen i Danmarks radios økonomi, ikke blot for det nærmest forestående finansår, men nogle år frem i tiden.

Lovforslaget sikrer også på anden måde, at institutionens økonomiske dispositioner ikke kommer ud af takt med den øvrige offentlige sektor. Danmarks radios budgetforslag skal fortsat godkendes af kulturministeren, og de årlige regnskaber skal — inden de godkendes af ministeren — revideres af et af revisionsdepartementerne under økonomi- og budgetministeriet. Forslag om oprettelse af nye stillinger ved Danmarks radio og aftaler om løn- og andre ansættelsesvilkår skal også godkendes af kulturministeren. Endelig skal nævnes den mulighed for kontrol, der ligger i folketingets indflydelse på radiorådets sammensætning.

I forbindelse med de økonomiske spørgsmål skal jeg omtale, at der med forslaget tilvejebringes hjemmel for statslig finansiering af visse områder af Danmarks radios virksomhed, specielt undervisningsvirksomheden og kortbølgetjenesten, ligesom indtægtstabt ved de socialt begrundede licensnedsættelser og -fritagelser vil kunne dækkes af staten. Bestemmelserne herom bygger på radiokommissionens indstilling, men jeg har ikke anset det for hensigtsmæssigt at stille forslag om, at de nævnte udgiftsområder umiddelbart ved lovens ikrafttræden overtages af staten.

Forslaget skaber mulighed for, at Danmarks radio kan producere programmer, der ikke indgår i den almindelige udsendelsesvirksomhed, men distribueres på anden måde, og for statslig finansiering af en sådan virksomhed. Hermed tænkes navnlig på billedprogrammer, f. eks. i form af de såkaldte videogrammer eller billedkassetter. Produktion og distribution af sådanne programmer har ikke blot interesse på undervisningsområdet, men også for søfarende og andre danske i udlandet, som har bevaret deres tilknytning til Danmark. Spørgsmålet om organisationen af en programtjeneste, der tilgodeser bl. a. de søfarende, er imidlertid ikke umiddelbart løst ved lovforslagets gennemførelse, men kræver yderligere undersøgelser. Jeg vil derfor i forståelse med

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

handelsministeren nedsætte et udvalg, der i tiden indtil lovens ikrafttræden skal prøve at finde frem til en hensigtsmæssig løsning af de komplicerede problemer i denne forbindelse, herunder spørgsmålet om vederlag til ophavsmændene for benyttelsen af beskyttede værker.

Efter lovforslaget har radiorådet den endelige administrative afgørelse i sager, der vedrører Danmarks radios programvirksomhed. Hermed fastholdes den hidtidige praksis, hvorefter kulturministeren ikke kan tage stilling til klager over Danmarks radios udsendelser. Imidlertid har jeg fundet det rimeligt, at der — i lighed med ordningen i Sverige og England — skabes mulighed for at påklage radiorådets afgørelser i programspørgsmål for et særligt nævn, der i forslaget betegnes „radionævnet“. Nævnet skal kunne behandle såvel spørgsmål om berigtigelse af fejlagtige faktiske oplysninger som andre klager over Danmarks radios programmer. Det er dog en betingelse, at klagen angår et konkret program eller en programserie — nævnet vil ikke kunne behandle klager over programvirksomheden i almindelighed.

Endelig skal jeg omtale, at der i forslaget er optaget en bestemmelse om et udvidet erstatningsansvar for Danmarks radio for skader, der retsstridigt er forvoldt ved institutionens udsendelser. Efter denne bestemmelse — hvis indhold er i overensstemmelse med et af straffelovrådet fremsat forslag — vil Danmarks radio i almindelighed være erstatningspligtig, selv om den direkte skadevolder ikke står i et underordningsforhold til institutionen.

Det nye lovforslag om radio- og fjernsynsvirksomhed er efter min opfattelse en nødvendig konsekvens af samfundsudviklingen siden den gældende radiospredningslovs ikrafttræden, ikke mindst den tekniske udvikling. Med den viden, vi har i dag, kan man gøre sig visse forestillinger om de fremtidige tekniske muligheder på massekommunikationsområdet, men det er ikke muligt at bedømme udviklingen med en sådan sikkerhed, at det vil være rimeligt at lovgive i detaljer om radio- og fjernsynsvirksomhed. Lovforslagets bestemmelser er derfor i vidt omfang udformet som rammebestemmelser, der efter mit skøn vil være anvendelige i

hvert fald i den 5-årige periode, der vil forløbe, inden loven på ny skal optages til revision.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Undervisningsministeren (Knud Heinesen): Herved tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner*.

Fremsættelsen af forslaget nu er en følge af revisionsbestemmelsen i den gældende universitetsstyrelseslov, men også uden revisionsbestemmelse ville regeringen have fremsat dette lovforslag. Årsagerne hertil er flere.

For det første er det en mangel, at de højere læreanstalter ikke har været omfattet af styrelseslovgivningen. Dette skyldes en gammel tradition, som har medført, at reglerne har været forskellige fra institution til institution og forskellige i forhold til universiteterne. Det er imidlertid vanskeligt at se, hvori den principielle forskel består, som skulle begrunde forskellige styrelsesregler. På alle institutionerne dyrkes videnskaberne efter samme retningslinjer bortset fra de forskellige fagområder, og på alle institutionerne gives der videregående uddannelse. Der er én undtagelse, Danmarks Ingeniørakademi, der imidlertid af mange grunde bør medtages under loven. Jeg skal henvise til bemærkningerne til forslagets § 1. Stillingsstrukturen og finansieringen er også i princippet den samme for institutionerne.

Regeringen foreslår derfor, at samtlige højere læreanstalter under undervisningsministeriet bringes ind under samme lov.

Det indebærer samtidig på flere områder et fremskridt, fordi nogle læreanstalter i øjeblikket har anordninger, der har tildelt studienævnene mindre indflydelse, har givet professorerne forholdsvis større indflydelse på lærergruppens repræsentation og ikke har gennemført lærerintegrationen.

Forslaget er herudover udformet således, at det skulle være muligt for de enkelte institutioner at tilpasse sig den ramme, som forslaget fastsætter. Det ligger således klart i institutionens egen magt at beslutte, om man ønsker en opdeling i hovedområder og hvor mange og om en opdeling af hovedområder i faggrupper, ligesom institutionen